

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Studeren in Noorwegen; een bevrijdend gevoel

Topee, M.

Citation

Topee, M. (1995). Studeren in Noorwegen; een bevrijdend gevoel. *Bestuurskundige Berichten*, 10(1), 15-16.
Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233869>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233869>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Universitair onderwijs: gedegradeerd tot 'lopende band'-business

Als we naar het universitaire onderwijs van deze tijd kijken, dan kunnen we niet anders concluderen dan dat er sprake is van een lage kwaliteit. Deze lage kwaliteit komt zowel tot uitdrukking in het niveau van de vakken, de tentamens, als de mentaliteit van de student en de begeleiding van de leraren. Met betrekking tot de vakken die worden gegeven kan worden gezegd dat deze veelal toch interessant zijn qua inhoud. De beloftes die in de studiegids worden gedaan overtreffen alle verwachtingen. In de praktijk ligt het puur aan de leraar of aan deze verwachtingen gestalte kan worden gegeven. De tentamens gaan puur oppervlakkig in op de te leren stof en zijn daarom vaak teleurstellend. Als student kom je er na ieder tentamen weer achter dat je nog minder had hoeven te leren om een voldoende te halen dan je al gewend was. Vaak heb je het idee dat jij meer weet van de stof dan diegene die het tentamen heeft gemaakt.

Pauline Vonk

De leraar verwacht teveel

Een eerste struikelblok waar studenten mee worden geconfronteerd bij een leraar van een bepaald vak is dat zij alles op tijd dienen in te leveren, maar de leraar niet. Vanuit pedagogisch gezichtspunt is dit dus al onverantwoord. De leraren verwachten van hun studenten dat zij in korte tijd tot alles in staat zijn, ondanks privé-omstandigheden. Wanneer leraren echter zelf door bepaalde omstandigheden ergens niet aan toe zijn gekomen dan dient de student daar begrip voor op te brengen. De omgekeerde wereld dus. Natuurlijk zijn er altijd uitzonderingen die de regel bevestigen. Deze ontwikkeling leidt er echter toe dat studenten die wel hun best willen doen steeds minder gemotiveerd raken.

De student is lui

Aan de andere kant verwachten leraren echter steeds minder van de studenten. Dat studenten nergens in geïnteresseerd zijn, liever lui dan moe zijn wordt door velen bevestigd. Gedeeltelijk geef ik ze geen ongelijk. In plaats van dat studenten met elkaar concurreren om de meeste kennis of de beste cijfers heerst er een apathische sfeer. Argumenten als: "Het moet leuk blijven", "Als je vijf

jaar hebt moet je deze ook gebruiken", "Het is onmogelijk dat ik dit allemaal moet doen" zijn kreten die je vaak hoort. Aangezien leraren veelal een houding hebben van 'zo zijn studenten nu eenmaal' wordt er in feite ook niets aan gedaan. Je gaat je dan als student die meer wil doen dan het gebruikelijke programma wel eens afvragen: "Universitair onderwijs: is dit nu alles? Is dit nu het hoogste niveau wat je ooit kunt bereiken?" Deze studenten kunnen zich alleen enigszins bevredigen door in de breedte (meerdere studies) te gaan studeren in plaats van in de diepte.

De Paradox

Verwachten leraren aan de ene kant het uiterste van hun studenten, aan de andere kant verwachten zij er niets van: kortom de paradox van het geven van onderwijs.

Voor studenten die daadwerkelijk iets willen leren en zich willen ontwikkelen is deze situatie desastreus. Het onderwijsniveau wordt laag gehouden zodat alle studenten mee kunnen komen. Het niveau kan echter niet hoger, aangezien dit al het hoogste onderwijsniveau is van Nederland (lachwekkend!). Een ander punt is dat doordat studenten niet met elkaar concurreren er ook nooit uit kan komen wie nu eigenlijk het beste is. Leraren kijken bij het vervullen van AIO (Assistent In Opleiding)-plaatsen meer naar studenten die dezelfde mening als hen zijn toegedaan ("Ze mo-

eten in het team passen") dan naar daadwerkelijk aanwezige kennis en kunde. Vandaar dat het voornamelijk de zogenaamde 'piet stropen' zijn die een AIO-plaats bemachtigen. Studenten kunnen nog zoveel kennis in huis hebben, wanneer ze kritiek hebben op het onderwijs dan kunnen ze hun AIO-plaats wel vergeten. Aangezien de vakgroep steeds maar weer studenten aanneemt die hen welgezind zijn verandert er nooit iets. Het zou het onderwijs ten goede komen wanneer de (potentiële) AIO-ers en student-assistenten eens wat meer volgens objectieve criteria (concurrentie door middel van cijfers, referaten en artikelen) zouden worden gekozen. Nu worden ze door de leraren benoemd. Voor hen aardige studenten wordt het stempel 'intelligent' opgedrukt. ■

Studeren in Noorwegen; een bevrijdend gevoel

Een studieverblijf in het buitenland is een zeer horizon-verbredende ervaring. Een ieder die iets dergelijks heeft mogen meemaken, zal dit zeker beamen. Je maakt kennis met een andere cultuur. Ook al blijf je redelijk dicht bij huis, de cultuurschok zal je altijd waarnemen: een andere lifestyle, ander eten, andere normen en waarden en... een ander onderwijssysteem.

Marjolein Topée

Op 14 augustus 1993 vertrok ik met het vliegtuig naar Oslo, de hoofdstad van Noorwegen. Ik was daar aangenomen als ERASMUS-student aan de vakgroep Politieke Wetenschappen, aangezien er in Oslo geen vakgroep Bestuurskunde bestaat. Voordat ik daadwerkelijk vertrok naar Noorwegen was er al veel gebeurd. Zo had ik onder andere een ERASMUS-beurs aangevraagd; mijn kamer in Leiden onderverhuurd; huisvesting in Oslo geregeld; ziektekosten- en reisverzekering afgesloten; een verblijfsvergunning aangevraagd aangezien Noorwegen (nog) geen EU-land is; kortom: er kwam een hoop bij kijken.

Bij mijn aankomst in Oslo bleek alles boven verwachting goed te zijn geregeld. Er was zowaar een kamer op de campus voor mij gereserveerd. Sterker nog: ik had een keuze uit drie verschillende kamers! Voor alle ERASMUS-studenten was een intensieve taal cursus Noors georganiseerd. Op die manier leerde je al je medestudenten kennen nog voordat het echte studieprogramma begon. Helaas werd er maar één vast Engelstalig programma aangeboden dat bestond uit twee vakken, die samen een heel semester vulden. Ik had dus wat dat betreft geen keuze. Het ene vak was genaamd 'International energy policy' het andere heette 'Political economical models'.

Voor beide vakken moest een individueel werkstuk geschreven worden

van ongeveer twintig pagina's. Daarnaast werd over de verplichte literatuur een zes uur durend tentamen afgenomen. Er werd van de studenten verwacht dat ze in die zes uur een essay zouden schrijven bij een gegeven titel. Over het algemeen mag de student dan uit twee titels kiezen. De student moet er echter wel voor zorgen dat er een kop en een staart aan zijn of haar betoog zit. Een tentamen-essay is gemiddeld achttien handgeschreven pagina's lang.

UNIVERSITETET I OSLO
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

UNIVERSITY OF OSLO
The Faculty of Social Science

Aanvankelijk zag ik die twee zware tentamens helemaal niet zitten. In Leiden zijn bestuurskunde-studenten slechts 'getraind' in het ondergaan van tentamens die hooguit drie uur duren. Dat vond ik persoonlijk al lang genoeg. Achteraf - nadat ik beide tentamens met goed gevolg had afgelegd - ben ik tot de conclusie gekomen dat dat Noorse systeem helemaal zo gek nog niet is.

Bij het schrijven van zo'n essay heb je namelijk behoorlijk veel vrijheid in de keuze welke bestudeerde stof het beste gebruikt kan worden in het betoog. Er wordt niet van je gevraagd om één bepaalde auteur te volgen. Wanneer de student zelf ideeën heeft over het desbetreffende onderwerp mogen deze - mits goed

onderbouwd - worden gebruikt. De gegeven titel van het essay legt de student nooit voor de volle 100 procent vast. Er is altijd ruimte voor een wat vrijere interpretatie ervan. Eigenlijk werkt deze methode zeer bevrijdend als ik hem vergelijk met de toetsvormen die door de vakgroep bestuurskunde worden gehanteerd. In heel veel bestuurskunde-tentamens wordt louter en alleen naar feitenkennis gevraagd en dan nog op het pietluttige af. Zo herinner ik mij, dat in mijn Bestuurlijke Informatiekunde I-

tentamen een hele vraag op het tentamen was gewijd aan slechts één reader-artikel. Eén artikel van de meer dan twintig! De vraag kon dan ook alleen beantwoord worden als men dat ene artikel goed in zijn hoofd had zitten. Al wist je nog zoveel van bestuurskundige informatiekunde, zonder dat ene artikel kon je het tentamenonderdeel wel schudden. Dit was voor mij nou een typisch voorbeeld van hoe het niet moet. Zulke tentamens vallen onder de noemer studentje pesten. De student moet als een scholier van 12 jaar z'n lesje uit zijn hoofd leren. Ik krijg hierbij dan ook altijd het gevoel dat de student niet serieus wordt genomen door de docenten. Volgens mij gaat studeren er niet alleen om feitenkennis te vergaren, maar studeren betekent ook

creatief omgaan met de stof. De tentamenvorm die in Noorwegen gebruikt wordt, leent zich veel meer voor die creativiteit. Je kunt tenminste laten zien wat je werkelijk weet en hoe je denkt over bepaalde materie.

Nu kan het zijn dat ik op een ander niveau in Oslo onderwijs volgde dan in Leiden. Toen ik naar Oslo ging had ik mijn Doctoraal II nog niet volledig afgerond. In Oslo volgde ik vakken op 'hovedfag'-niveau. Dit is het allerhoogste niveau op de universiteit. Een Noorse student begint namelijk met twee jaren 'grunnfag', een soort uitgebreide propeadeuse waarin je de basis krijgt bijgespijkerd. Vervolgens krijgt de Noorse student in zijn twee jaar durende 'mellomfag' de gelegenheid om eens bij andere faculteiten te 'shoppen'. Zo kunnen ze bijvoorbeeld geschied-

denis gaan studeren of een extra taal. Na deze verbreding in de studie krijgt de student te maken met een twee jaar durend 'hovedfag'. Dit programma is dan bedoeld om af te studeren. Ik heb dus vakken gevolgd waar vier jaar voorkennis voor nodig was, terwijl ik zelf amper drie jaar met bestuurskunde bezig was. Ik moest dus wel even een kloof(je) overbruggen.

Ik vind het jammer dat studenten in Nederland niet de mogelijkheid hebben om zes jaar te studeren. De druk die op ons vierjarig-programma rust, doet veel af aan de kwaliteit van ons onderwijs. Tentamens met louter feitenkennis over de bestudeerde stof zijn hier jammer genoeg een gevolg van. Langer en intensiever werken met bepaalde materie is er niet bij. Stof laten bezinken en ermee spelen al helemaal niet. Nederlandse studen-

ten worden academici onder de (internationale) maat. Studieduur tot maximaal vier jaar verkorten is onverantwoordelijk, wanneer in een hoop Westerse landen gemiddeld langer wordt gestudeerd. Onze overheid denkt alleen maar aan methoden om te bezuinigen, niet aan zinnige vormgeving van het onderwijs. Misschien is Nederland wel beter af met een Scandinavisch systeem van hoger onderwijs, waarbij iedereen voor zijn studie mag lenen bij de overheid. Deze lening moet na de studie worden terugbetaald. Snelle studenten krijgen een bonus in de vorm van kwijtschelding van een deel van de schuld. Het wordt tijd dat Nederland lering trekt uit het buitenland en dat we het woord 'basisbeurs' met zijn allen gauw vergeten, opdat we kunnen bouwen aan een kwalitatief hoger onderwijssysteem. ■

BIL ACTIVITEITEN DEEL 1

* **Informatie-avond project International Contract Research** **dinsdag 14 februari**
Toelichting op de brief die alle leden hebben ontvangen over de mogelijkheid om deel te nemen aan een project van de BIL en Cedo Nulli uit Rotterdam. Studenten kunnen in opdracht van bedrijven en instellingen in het buitenland contract-onderzoek gaan uitvoeren. Bel voor informatie de BIL-kamer, 071-273696.

* **Excursie naar de Nederlandse Spoorwegen** **woensdag 22 februari**
In Utrecht zullen de deelnemers worden voorgelicht door 2 medewerkers van de NS. Het onderwerp is privatisering. Schrijf je in op het prikbord bij de BIL-kamer (SA-05). Verzamelen op Leiden CS om 12.15 uur op perron 1/2 richting Utrecht.

* **Excursie naar Stadion Feyenoord** **maandag 6 maart**
Uitleg over het veiligheidsmanagement van het stadion. Daarnaast een rondleiding. Inschrijven kan nog bij de BIL-kamer, tijden worden later bekend gemaakt.

* **Forum 'Regiovorming en de toekomst van de provincie Zuid-Holland'** **maandag 14 maart**
Rijnmond en Haaglanden als toekomstige stadsprovincies, wat blijft er over en wat is de positie daarvan? Burgemeester Havermans van Den Haag is voor de regiovorming. Moet er echter in plaats van regio's niet een super-Randstadregio komen? Let op posters en flyers voor nadere informatie over plaats en tijd.

Van internationaal naar sub-lokaal bestuur

Dr. Coen Veldhuijzen

Het is misschien een wat vreemde weg: afstuderen in de variant Internationaal Bestuur en dan AIO worden met als onderwerp zoiets lokaals als stadsdeelraden.

September 1991 studeerde ik af in de variant Internationaal Bestuur. Onder begeleiding van Hoetjes schreef ik een scriptie over overheidsopdrachten aan bedrijven en de Europese richtlijnen daarover. Na vier jaar studie bestuurskunde, waaronder een semester in Konstanz, was ik klaar voor de harde landing op de arbeidsmarkt. Eerst iets over mijn omzwervingen voordat ik AIO werd.

Ik kon 'gelukkig' vrij snel aan de slag met een 'klus' aan de Hogeschool Rotterdam en Omstreken, bij een afdeling die zich bezig hield met post-HBO-onderwijs. Mijn taak was om te onderzoeken of er een markt was voor cursussen die zijn toegesneden op leidinggevend bij gemeenten. De gedachte was dat veel gemeenten de afgelopen jaren vergelijkbare veranderingsprocessen hebben doorgemaakt, waarbij beleidsvoorbereidende taken naar de diensten zijn overgeheveld. Dit stelt nieuwe eisen aan het leidinggevend personeel. Tot een eindconclusie kon ik niet komen want na drie maanden deed zich de volgende uitdaging voor: een tolkenstage bij de, toen nog, Europese Gemeenschappen. De tolkendienst van de EG zoekt vaak afgestudeerden in studies als bestuurskunde of rechten met een goede kennis van drie vreemde talen. In een stage van zes maanden wordt je dan opgeleid tot conferentietolk. Je werkt dan altijd vanuit drie vreemde talen naar je moedertaal. Het leek

mij een uitdaging en ik kwam door de selectie-test heen. Na twee maanden had ik echter het gevoel dat tolken het toch niet helemaal was voor mij. Als tolk zit je als het ware gevangen in de woorden van een ander. Het is je taak om de betekenis van wat iemand zegt zo precies mogelijk in je moedertaal weer te geven, en niet meer dan dat. Het leek mij geen werk om voor een lange tijd te doen.

Terug in Nederland besloot ik te solliciteren naar een AIO-plaats in Amsterdam. Het onderwerp was 'de beleidsafstemming in het Amsterdams Bestuurlijk Stelsel'. Het onderzoek werd voor de gemeente Amsterdam uitgevoerd. De eerste twee jaar zou ik moeten besteden aan het werken aan een rapportage voor de gemeente. Op basis van de verzamelde gegevens kon ik daarna gaan werken aan een proefschrift. Wat mij aansprak aan deze opzet was dat het geen puur theoretische bezigheid zou worden, maar juist een combinatie van praktijkgericht met theoretisch onderzoek. In september '92, inmiddels een jaar na mijn afstuderen, kon ik beginnen.

De vraagstelling van de gemeente was uiteindelijk: "Hoe de 'spelregels en omgangsvormen' binnen het bestuurlijk stelsel zich ontwikkelden en of die spelregels en omgangsvormen een voldoende basis waren voor een adequate beleidsafstemming." Amsterdam heeft een vergaand gedecentraliseerd stelsel. De stadsdelen oefenen het grootste deel van de bevoegdheden van de gemeente uit. De rol van stadsdelen is niet beperkt tot beheer: ze hebben volop mogelijkheden tot het ontplooiën van beleidsinitiatieven. In de praktijk doen zich echter problemen voor die de grenzen van een enkel stadsdeel overstij-

gen, of die alleen kunnen worden opgelost als diensten van de centrale stad en een stadsdeel samenwerken. Dit soort problemen kan lang niet altijd worden opgelost door formele regelingen. Betrokkenen zullen zelf naar een goede samenwerkingsvorm moeten zoeken. Het functioneren van het bestuurlijk stelsel is er dus voor een groot deel van afhankelijk of dit ook echt lukt.

Het onderzoek voor de gemeente bestond uit twee delen: een enquête naar de wederzijdse beelden en opvattingen van ambtenaren en ook bestuurders van stadsdelen en centrale stad en een aantal case studies.

Het beeld dat uit de enquête naar voren kwam, was niet bepaald positief. Het merendeel van de respondenten is van mening dat het ontbreekt aan vertrouwen in de verhouding tussen stadsdelen en centrale stad. Respondenten van de centrale stad vinden onder meer dat de stadsdelen niet deskundig genoeg zijn. De stadsdelen zijn op hun beurt

Afgestudeerd, en dan...?